

^(א) לקמן נ"ה, ג) ומסת' כ"ז; א) [קדושין כד: גיטין כ"ב:]; ד) ז"ל דמילה, רש"י; ס) [לקמן כ"ז: א) רש"י עמוק נה, א) [לקמן פה. פסגרדין פ"ו, ט) וינמות כד, ט) ז"ל חובל, א) [לקמן כ"ז].

✠

תורה אור השלם
1. ובי יתיה אשׁי שׁנא עליו ויהיה נפש ומה וכן אל אחת הערים האלה;
ברבים יט יא
2. בי יצנו אנשים חריו אשׁי ואחיו וקרבה אשת האחד להוציל את אישה מיד מבחו ושלחה ירה ויהיוקה בבבשי;
ברבים כה יא

✠

מוסף רש"י

וצמחה. יכסה [גיטין פ"ב]. שבת גדולה. הן פחת דמיו למכר עשוי בשוק וזהו נזק, ולפי קרי ליה שבת, שפחת דמיו על עשוי אלו אלא משום שבת, שאינו רח"ל לעשות מלאכה בשמי ידיו עד זמן שחמור ידיו, אלא לשמור קישואים יחל רח"ל לאחר שיקן ממנו נזק המכה קלת, ושבת קטנה, אלא כאלו הוא שומר קישואין, טעמו לו כל ימי חולו שישכח כמטה ממתת חולו זה שאינו יכול לשמור קישואים [שם]. דמי שבתו שובכל יום ויום. ואין כלן פחת דמיס, ואילו וסופו לחור, אלא לפי שבת של כל יום יתן לו, כל ימי נפלתו למטה יתן שכן אדם שלם וישעמור ויהא יחיל לשמור קישואין שמור קישואין אין לו פחת השכר [שם]. יתן לעבדים בושת. המבייש את העבד, לא חיימה מודה לתם דמי בשמו [סנדרין פ"ח].

✠

מוסף תו"ם

א. גרסינא: בכלל נזק. ב. דמיוק ודאי לא יחוב טפי מחייב דהא יהוב ביה חורב והעבד שבת גדולה קטנה קטנה, ועבד נמי לא יחוב מדידה כלום לרב דאמר ליה אנא דלא לא אויסקין ומאי דלא עבידנא עבידנא כן שמאי הוא דאוקין ונתחפס שדך. רש"י. ג. דאמינא ביה במסכת קידושין (שם) אפי' חלה כל שש אם עשה מעשה מחס או שש מלאכה קלה אינו חייב להשלים לו, והכא נמי אציג קדושעא ידו יכול לעשות כמה קישואות וכמה רוחות וכמה עבודות, ומש"ה לא משלם לרב כלל משת גדולה. יעני ויתמן כשטמק"ק. ד. כנגד מה. רש"י סתם ו. הן גוף הקרקע לעבד כשיצא מביט רבו, כדי שיצא מביתו בידו שלמה. ר"פ. ו. דער כאן לא קאמר אבוי גבי קוטע די עבר עברי של חבירו שבת גדולה לעבד אלא משום דפשיטא ליה דעשו לו חקנה כדי שיצא מביט רבו בידו שלמה כדפרישונו לעיל, אבל הכא דסופו לחזור מידו דיתמן לרבו. ר"פ.

החובל פרק שמיני בבא קמא

✠

חייב כבולן. חמשה דברים: **היכי דמי**. שיהא חזק בלא חצורה: **לאו כגון שהכניסו בו**. דבאין סופו לחזור ליכא למימר דכל בלא חצורה סופו לחזור הוא: **שגלחו**. דאפסחמיה מכספיה בלא חצורה: **ה"ג גלחו מהדר הדר היינו צעין**. כלומר מה לי שיער מה לי יד הא

כסופו לחזור מחייבת ליה: **נשא**.

סם המשיך את השער ואינו יי חחר

ואיכא נזק דהא אפסחמיה מכספיה

דמוס הוא: **קרטופני**. בקעים בקעים

חטטין: **מלוווי ליה**. מכאיבים לו

הליניס דהשתא עד שירפא הכן

לעברא דהנן קרטופני: שבת דהוי

מרקד זי כוזי. לשון מרקד כמנויות:

דעני אחוויו גוויג. מראה ייענעו

כראשו להראות מיני שחוק כדרך

הליניס דהשתא עד שירפא הכן

קרטופני לא מני מחוי ואע"פ שלא

צטלו משאר מלאכה נותן לו שבת זו

ואולי ומלאכתו נזק: **שבת גדולה**.

דמי ידו: ושבת קטנה. כל ימים

שיכול למשכז רואין אותו כאליו הוא

שומר קישואין: **שכנל יום ויום**. עד

שיחזור לקדמותו נותן לו בכל יום כמו

שנשכרים פועלים בשוק ולא כשומר

קישואין דהא לרעה לא יסידי ליה דמי

ידו: ה"ג **הקוטע יד עבד עברי של**

חבירו. קוטע ממנו דלין סופו

לחזור: **ואלל רבו לא פיתח**. שלא

צטלו ממלאכה: **פיתח אלל רבו**.

אף אלל רבו כגון קיטע את ידו:

וכולן. עניים ועשירים: **רואין אותן**.

ואפילו את העשירים: **כאליו ירדו**

בו. ואין שמין את העני לפי עניותו

להקל ולא את העשיר לפי עשרו

שהרי אין לדמי בשמו סוף אלא

כולן שוין כזן: **כפחומים שבתן**.

פחומים שבעניים להקל כדיון דעני

הוא בזמנו קלה: **סומא אין לו נושא**.

לקמן בשמעתין [ע"ז:]: **אלא רבי שמעון**

היא. דאיהו נמי לאו כי הדדי משוי

להו: אין לעבדים נושא. כמתניתין

הא (דף פ"ז): **נכתובן לנייש אס**

זי בו' פטור. מדשמעתין ליה לר'

שמעון גבי קטלא באלו הן הנשרפין

(פסגרדין דף ע"ט). נכתובן להרוג את זה

והלג את זה פטור הכא נמי לא שגא

דטעמא דהתם משום וארז לו הכא

לקמן בשמעתין [ע"ז:]: **אלא רבי שמעון**

נכמה יתראה עבד זה ויעשו לו

בזמא זה ואומו שומא יתן לנן חורין

זה: **כדאמר רב פפא**. לקמן (ע"ז:)

דמיכלמו

✠

בגין שהדרשו. וא"ת ואמאי חייב כבולן הא דמי כולו נותן ולפי ר"י

דלעיל יחא דמכל מקום יש כאן לער בזמא וריפוי אף על גב

דשבת ככלל דמי כולו^א שייך לשנות חייב כבולן משום אחריתי:

שבת גרדא לעבד. כדי שלא מביט רבו בידו שלימה ושבת קטנה

לרב אע"פ שמפסיד הרצ שאס לא

נקטעה ידו או רגלו הים דלי דוולא

ואולי בשלימותיה ועכשו אין יכול כי

אס לשמור קישואין ופתח משצין

ליה השתא כמו חלה דאמר בפרק

קמא דקדושין (דף ט. וס) דלין חייב

להשלים דנסתמפה שדה^ב ואף על גב

דחלה ארבע שנים חייב להשלים התם

אין עושה שום מלאכה אבל הכא יכול

לשמור קישואין או פתח^ג:

רבא אמר יתן רבא לרב גרסין

וכן גרס ר"ח א) ובספרים היה

כמוז הכל לעבד וקשה שבת קטנה

למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל

לרב גרסין שבת קטנה הכל גרעמו

ושבת גדולה ילקח קרקע והרב אוכל

פירות^ד שמפסיד הוא בקטיעת ידו דלא

מני למיילי דוולא ונחמול בשלימותא

אלא לשמור קישואין או פתח^ה:

פיחת אצל רבו. ל"ג ואלל עצמו

לא פיחת פלוגתא דאבוי

ורבא דהתם כ"ע מודו דיתנן הכל

לרבי אלא גרסין פיחת אצל עצמו

ורבא רבא דאבוי דאבוי ורבא וימיהו

גס אגירסא זו קשה לר"י כדבר אמר

זה דפליגי בקוטע יד עבד עברי

ואור"י דיש לישב בדוקא אלל עצמו

לא פיחת שמהא בזה פלוגתא דאבוי

ורבא כגון הכהו על ידו ונמטה וסופה

לחזור קודם שיגא לרבי ושבת גדולה

נותנין שבת קטנה לרב ושבת גדולה

לעבד ואע"פ דלא מפסיד העבד מידי

אלא כל ההפסק של הרב הוא מ"מ

כיון דשם נזק הוא לו ובזמא של

קטיעת ידו אין לרב אפי' פירות

לאבוי גס צדיקן זה לא יטול כלום

ולרעה נותן הכל לרב שצמו שכלל

יום ויום:

באי"ל הן בני חורין שירדו

מנכסיהם. כי יש עשירים

שאין מתציישין יותר מצני חורין

שירדו וכן עניים ואין יכולין לדקדק

עליהם כ"כ אחס הוא ונתצוץ כאליו

יד ואחיה מתצייש יותר או פחות

וכיו"א בזה מלינו כמתניתין^ו גבי

העביר עליהו ופרע ראש של אס

בשוק דלין מדקדקין כדבר אס ויש

שם בני אדם שרובין להתצייש יותר

מפניהם כגון בני אדם משונים או

לא אלא שוים לשומא אחת:

עד שיתבטון לו. וא"ת לרבנן

כמצושו מלי דרשי ציה

ושמא מצעי ליה לשום דרשה:

אבר' אמישם שיימינן בהו. ולא

דמי לנמתכון להרוג את

הצהמה והרג את האדם לכומי והרג

את ישראל דהתם איכא קרא דדרשינן

בפרק ד' דמכות (דף ז:): **בצלי דעת**

פרט למתכוין להרוג את הצהמה

בו' והכא ליכא קרא ולא ילפינן

מהתם דהא מצעי לן קרא הכא

זה וצייש את זה אף על גב דאיכא

קרא דדיני נפשות:

ערוס

פו.

✠

לו א מיי פ"ה מכלות ממרים הלכה ו סגנו לאון ריש טושי"ע דין סימן תמא ספיק':
לו ב ג מיי פ"ב מכלות חובל ומזיק הלכה ד סגנו עשין ט טושי"ע ח"מ סתם תכ ספיק' י:
לח ד מיי שם הלכה ב טושי"ע שם ספיק' ה:
לח ה ו מיי שם פ"ד הלכה ב סגנו שם:
ב ד מיי שם פ"א הלכה יד סגנו שם טושי"ע ח"מ סימן תמא ספיק' ב:

✠

הגהות הב"ח

(א) ב"י כפתוחין שסנן השתא מני א ר"מ:

✠

גליון הש"ס

גמ' ושבת קטנה לרב. פ"ח כמתוע דף ס"ב ע"ב תוספות ד"ה שלא:

✠

הגהות מהר"ב

(א) תו"ם ד"ה רבא אמר וכו' ובספרים היה כמוז הכל לעבד. והא דלא קאמרו לגירסא זו ממתין דלקמן דף פ"ג ע"א דקמני חזן ח"ל השבת כמות שזאת על ידל מ"מ' התוספות לענין עבד כעני בגיטין דף י"ב ע"ב ד"ה ויפחמו וכו' יעשה"ה ודו"ק:

✠

הגהות מהר"ב רענבורג

(א) תו"ם ד"ה רבא אמר וכו' ובספרים היה כמוז הכל לעבד. והא דלא קאמרו לגירסא זו ממתין דלקמן דף פ"ג ע"א דקמני חזן ח"ל השבת כמות שזאת על ידל מ"מ' התוספות לענין עבד כעני בגיטין דף י"ב ע"ב ד"ה ויפחמו וכו' יעשה"ה ודו"ק:

✠

רבינו חננאל

ורקאני חייב כבולן, כשמי מיה דמכר אביו ואמו כי האי גונא וחייב כבולן, ורחיקין, לא דמי לבשיוש לאביו, ואקשינן, או חרשו כן מות הוא דהא אמ' רבא (לקמן צ"ח, א) המכה אביו וחרשו חייב מיתה, אי איפשר בלא חצורה, עבידנא דמחי ליה טיפחא דרמא נפלה ליה באוניה והוי חרש, ופרקינן, לא בשגלחו, או בשגלחו סופו לחזור השער, וחינו בעיין, ורחיקין, לא דמי לבשיון מחתילים את הדר כגון דסביח נשא, פיר', גלחו ומשת בראשו סם שאני צומח בה שער לעולם, וחייב כבולן דרקאני כמתניתין, נזק, כדאמרין, צער, דאית ליה קרטופני שהן חבורות והיה השער מגינה עליהן ועתה מצטער עליהן, ריפוי, דבעי אפויינהו, שבת, שיהיבבי הלולא שזחא מגולה ראש ונטול שכו ועכשיו מתבייש מפני קרטופני בראשו, בושת, אין לך בשת גדולה מזו, והא בעיא דרבא לאבוי ורבא פשיטא לחו, דאיתמר, הכהו על ידו וצמחה וסופו לחזור, אמ' אבוי נותן לו דמי שבת גדולה והוא הנוק כדאמרין שמין אותו כעבד, ושבת קטנה רואין כאלו שמר קישואין, רבא אמ' אינו נותן לו אלא בשבו שובכל יום, איחמור הקוטע יד עבד עברי הכל יתן לרב, ויקח דמי להנוק קרקע ואוכל הרב הפירות עד שיצא העבד, פשיטא פיחת אצל עצמו

וריש אותה, פיר' ראש אונן, ריש נחירה, מלשון (איוב מ"ב, יב) כמחירי צאן עשן, והו בשלשין שיטמאל דאם אנפס, ירושלמי (פ"ה ה"ד), אמ' ר' יוחנן הקוטע יד עבדו שלחבירו רבו נוטל חמשה דברים וכולי, פיר' עבד כנעני, א' ר' שמעון האמר נחמין לבייש את זה ובייש את זה פטור, מאי טעמא בקטלא וכו', וקיימא לן דאני חייב בבושת עד שיתכונן לו.

עין משפט
נר מצוה

פו:

ערום בר בושת הוא. פֿי בקונטרס כיון דאין מקפיד להלון ערום צפני בני אדם מי הוי כלל בר בושת וק' לפירושו מ"ש דפרץ אצרייתא הוה ליה למפרך אמתניתין דקמני המציט אט הערום חייב ונראה לפרס דאמתניתין לא פריך דפשיטא דערום

בר בושת הוא אס רוקק צו או סטור אבל לשון הצרייתא^א משמע ליה ציישו ערום שמציטו צמה שמגלהו ומערימו ועוד דקמני אין דומה ציישו ערום לציטו לצוש ואס רוקק צו או סטורו כך מתצייט כשהוא ערום כמו כשהוא לצוש ולכן פריך ערום בר בושת הוא אס הוא ערום האין הערימו והא דקמני נמי צצרייתא ציישו צצית המרחץ חייב אציטו ערום נמי קאי שזהערימו צצית המרחץ והשטא א"ש הא דפריך צית המרחץ בר בושת הוא צערמומני והלא דרך בני אדם להיות צערומים צצרחץ^ב.

דאחא זיקא בר. אכל אס הוא ערומים צצרחץ^ב. ענמו דליניו וצא חצירו ודליניו טפי פטור כיון שזה אין מקפיד או שמה אורחא דמילתא נקט דאחא זיקא: **בִּיִּישׁוּ** ישן ומת מוח. מימה דלא מיייתי הכא מילתיה דרב שטס^ג דצריש החמקין (פסהדרין דף פה. וסס^ה) פריך צפשיטות והאמר רב שטס ציישו ישן ומת חייב ויש ספרים שכתבו צכן והאמר רב שטס

ציישו ישן חייב ול"ג ומת ולא נהירא כלל דמה ענין ישן לצבדא קטילא שיזאל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב שטס מתניתין הלא המציט אט הישן חייב * ומיהו אין מימה כ"כ שלא צביא כאן מילתא דרב שטס למיפשט צעיין דכה"ג אשכחן צאין צין המודר

(דריס דף לה: וסס^ו) דליצביא הני כהני שלוחי דין הוה או שלוחי דשמיא הווי^ז ולא מיייתי מילתיה דרב הונא צריה דרב יהושע דאמר צפרק קמא דקדושין (דף כג: וסס^ז) הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו דאי שלוחי דין מי איכא מידי דאין לא מצי עבדי ואינהו מלו עבדי^ח אס קשה דצמסקנא דהכא משמע דציישו ישן ומת פטור דמסיק דמשום כיסופא דידיה הוא^ט ור"ת גריס התם והאמר רב שטס ציישו חייב ואיזאל ליהרג קאי: **סומא** אין לו בושת. דסומא צצייט פטור אבל המציט אט הסומא חייב דהא לא משמעט מעיניך שיהא פטור וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס דפי' דייק מתניתין דלא כרבי יהודה מדלא קמני סומא צצייט פטור דקמני

ישן צצייט פטור משמע דלא מצי **מה** דאין סומא **אא**. וא"ת אי מה להלן גולנים ועבדים לא אף גצי בושת ליפטרו וכ"ת אשה תוכיח דפסולה לעדות וחייבת צבושת כדכתבי והחזיקה צצבושויו א"כ סומא נמי לא אטי וי"ל כיון דעיניך עיניך גמר^י אע"ג דעיניך אצית דין קאי סבדא הוה דלענין דבר התלוי צצריה נימנה ג"ש: **ואין** מיעוט אחר מיעוט אלא צרבות. מימה לא ליכתוב שום מיעוט וממילא אחרצי וכן יש להקשות גצי אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט^{יב}: **חייבי** מלקיות מנין אתיא רשע רשע. רבי יהודה דריש הכא ג"ש דרשע רשע ורבען לא פליגי אלא דלא פטרי סומא אפילו צחייצי גליות וצאחד דיני ממונות (פסהדרין דף לג: וסס ד"ה אחיא) גצי דיני נפשות מחזירין לזכות נמי אמר חייבי מלקיות מנין אחיא רשע רשע מניא נמי הכי כו' וסתמא דגמרא דריש לה צפ"ק דמכות (דף ה:) גצי אין העדים וזומנין נהרגים עד שיגמר הדין על פיהם והא דאמר צפרק קמא דסנהדרין (דף י:) מאי טעמא דרבי ישמעאל דאמר מכות צכ"ג אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר מלקות תחת מיתה עומדת לאו משום דלית ליה לרצח רשע רשע אלא משום דלא צריך דמגוף המלקות צמעין דהוי צכ"ג דמלקות תחת מיתה ומהיה צכ"ג ולענין מחזירין לזכות ואין מחזירין לחוצה לא שייך כל כך מלקות תחת מיתה עומדת דשמא צמיתה דוקא משום ושפטו העדה והאילו העדה וכן צפרק קמא דמכות (דף ה:) גצי משלשים צצמוון ואין משלשים צצכות דאמר מנא הני מילי אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר צעיין כאשר זמס וליכא לאו

החובל פרק שמיני בבא קמא

דמיכלמו ליה ומיכלם: **בתנאי** המבייש את הערום המבייש את הסומא והמבייש את הישן חייב *וישן שבייש פטור^א נפל מן הגג והזיק ובייש חייב על הנזק ופטור על הבושת^ב ^אעד שיהא מתכוין: **גמ'** ת"ד ביישו ערום חייב יאוינו דומה ביישו ערום לביישו לבוש ביישו בבית המרחץ חייב ואינו דומה ביישו בבית המרחץ לביישו בשוק אמר מר ביישו ערום חייב ערום בר בושת הוא אמר רב פפא מאי ערום ידאיתא זיקא כרכיניהו למאניה ואחא הוא דליניו טפי וביישיה ביישו בבית המרחץ חייב בית המרחץ בר בושת הוא א| אמר רב פפא ישיביישו על גב הנהר יבעי ר' אבא בר ממל^א ביישו ישן ומת מהו מאי קמבעיא ליה אמר רב וביד הכי קמבעיא ליה משום כיסופא הוא והא מית ליה ולית ליה כיסופא או דלמא משום זילותא הוא והא אוזליה ת"ש ר"מ אומר

חרש וקטן יש להן בושת שוטה אין לו בושת אא"כ משום זילותא היינו דקתני קטן קטן בר בושת הוא אלא מאי משום זילותא אין לך בושת גדולה מזו מכל מקום ניפשוט מינה דמשום זילותא הוא דאי משום כיסופא קטן בר כיסופא הוא כדאמר רב פפא דמיכלמו ליה ומיכלם הכא נמי דמיכלמו ליה ומיכלם רב פפא קמבעיא ליה משום כיסופא ידידה הוא והא מיית ליה או דלמא משום בושת משפחה תא שמע חרש וקטן יש לו בושת שוטה אין לו בושת אי אמרת בשלמא משום בושת משפחה היינו דקתני קטן אלא אי אמרת משום כיסופא ידידה קטן בר בושת הוא אלא מאי משום בושת רבני משפחה אפי' שוטה נמי שוטה אין לך בושת גדולה מזו מ"מ ניפשוט מינה דמשום בושת משפחה דאי משום כיסופא קטן בר כיסופא הוא אמר רב פפא אין דמיכלמו ליה ומיכלם והתניא ר' אומר חרש יש לו בושת שוטה אין לו בושת קטן פעמים יש לו פעמים אין לו^א הא דמיכלמו ליה ומיכלם הא דמיכלמו ליה ולא מיכלם המבייש את הסומא וכו': מתניתין דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר סומא אין לו בושת וכך היה ר' יהודה פוטר מחייבי גליות ומחייבי מלקיות ומחייבי מיתות ב"ד מ"ט דר' יהודה גמר עיניך עיניך מעדים וזומנין מה התם סומין לא אף הכא סומין לא גליות דתניא א"כ^ב בלא ראות יפרט לסומא דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר לרבות את הסומא מ"ט דר' יהודה אמר לך יאשר יבא את רעהו ביער לחטוב עצים ואפי' סומא כתב רחמנא בלא ראות למעוטי ור' מאיר כתב רחמנא בלא ראות למעוטי וכתב רחמנא דעת למעוטי הוי מיעוט אחר מיעוט^א ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ור' יהודה ההוא בבלי דעת פרט למתכוין הוא דאחא חייבי מיתות ב"ד אתיא רוצח רוצח מחייבי גליות חייבי מלקיות אתיא רשע רשע מחייבי מיתות בית דין תניא אידך ר' יהודה אומר סומא אין לו בושת וכן

ישן צצייט פטור משמע דלא מצי **מה** דאין סומא **אא**. וא"ת אי מה להלן גולנים ועבדים לא אף גצי בושת ליפטרו וכ"ת אשה תוכיח דפסולה לעדות וחייבת צבושת כדכתבי והחזיקה צצבושויו א"כ סומא נמי לא אטי וי"ל כיון דעיניך עיניך גמר^י אע"ג דעיניך אצית דין קאי סבדא הוה דלענין דבר התלוי צצריה נימנה ג"ש: **ואין** מיעוט אחר מיעוט אלא צרבות. מימה לא ליכתוב שום מיעוט וממילא אחרצי וכן יש להקשות גצי אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט^{יב}: **חייבי** מלקיות מנין אתיא רשע רשע. רבי יהודה דריש הכא ג"ש דרשע רשע ורבען לא פליגי אלא דלא פטרי סומא אפילו צחייצי גליות וצאחד דיני ממונות (פסהדרין דף לג: וסס ד"ה אחיא) גצי דיני נפשות מחזירין לזכות נמי אמר חייבי מלקיות מנין אחיא רשע רשע מניא נמי הכי כו' וסתמא דגמרא דריש לה צפ"ק דמכות (דף ה:) גצי אין העדים וזומנין נהרגים עד שיגמר הדין על פיהם והא דאמר צפרק קמא דסנהדרין (דף י:) מאי טעמא דרבי ישמעאל דאמר מכות צכ"ג אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר מלקות תחת מיתה עומדת לאו משום דלית ליה לרצח רשע רשע אלא משום דלא צריך דמגוף המלקות צמעין דהוי צכ"ג דמלקות תחת מיתה ומהיה צכ"ג ולענין מחזירין לזכות ואין מחזירין לחוצה לא שייך כל כך מלקות תחת מיתה עומדת דשמא צמיתה דוקא משום ושפטו העדה והאילו העדה וכן צפרק קמא דמכות (דף ה:) גצי משלשים צצמוון ואין משלשים צצכות דאמר מנא הני מילי אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר צעיין כאשר זמס וליכא לאו

ישן צצייט פטור משמע דלא מצי **מה** דאין סומא **אא**. וא"ת אי מה להלן גולנים ועבדים לא אף גצי בושת ליפטרו וכ"ת אשה תוכיח דפסולה לעדות וחייבת צבושת כדכתבי והחזיקה צצבושויו א"כ סומא נמי לא אטי וי"ל כיון דעיניך עיניך גמר^י אע"ג דעיניך אצית דין קאי סבדא הוה דלענין דבר התלוי צצריה נימנה ג"ש: **ואין** מיעוט אחר מיעוט אלא צרבות. מימה לא ליכתוב שום מיעוט וממילא אחרצי וכן יש להקשות גצי אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט^{יב}: **חייבי** מלקיות מנין אתיא רשע רשע. רבי יהודה דריש הכא ג"ש דרשע רשע ורבען לא פליגי אלא דלא פטרי סומא אפילו צחייצי גליות וצאחד דיני ממונות (פסהדרין דף לג: וסס ד"ה אחיא) גצי דיני נפשות מחזירין לזכות נמי אמר חייבי מלקיות מנין אחיא רשע רשע מניא נמי הכי כו' וסתמא דגמרא דריש לה צפ"ק דמכות (דף ה:) גצי אין העדים וזומנין נהרגים עד שיגמר הדין על פיהם והא דאמר צפרק קמא דסנהדרין (דף י:) מאי טעמא דרבי ישמעאל דאמר מכות צכ"ג אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר מלקות תחת מיתה עומדת לאו משום דלית ליה לרצח רשע רשע אלא משום דלא צריך דמגוף המלקות צמעין דהוי צכ"ג דמלקות תחת מיתה ומהיה צכ"ג ולענין מחזירין לזכות ואין מחזירין לחוצה לא שייך כל כך מלקות תחת מיתה עומדת דשמא צמיתה דוקא משום ושפטו העדה והאילו העדה וכן צפרק קמא דמכות (דף ה:) גצי משלשים צצמוון ואין משלשים צצכות דאמר מנא הני מילי אמר אציי אחיא רשע רשע רצח אמר צעיין כאשר זמס וליכא לאו

דלא כריי דאמר סומא וכו' כלומר אין לו בושת והמביישו פטור, הא ליתא מוקחני בסמוך רבי יהודה אומר סומא אין לו בושת וכן היה ר"י פטור וכו', אלמא משמע דמילתיה איירי בסומא שבייש. ריפ. א. אין למילף מגו"ש אלא דבר התלוי בריאה. ריפ. ב. ומתוך (רבינו שמואל) דשמא הוה מצענין מכה שום דרשא או ק"ו או בנין אב להכי איצטרך מיעוט אחז מיעוט לרבות. מוס' יומא פ ע"א ד"ה מר.

מסורת הש"ס

א) לעיל כ. ב. צ שגמר ושלחה ידה והחזיקה במצויו אית חייב על הכותש. רי"ל. ג) סנהדרין פה. ד) אין זה מצייני' אלא כר פפא הוא דמפי הכי. העתק ממלטי' גרסאות. ה) מכות ט: דריס פו: ו) ויומא מב. וי"ל. ז) סילא אלתא. ח) ג"ה והאמר. ט) ג"ה סילא. י) ג"ה דלמרי. יא) ופי' היטב מוספות ויומא יע: ד"ה מי ומוספי' צ"ב ח: ד"ה מן. ט גנס ממנומנ: ט: ד"ה אין חנינו צמיהו ויומא. כ. ד"ה מר כמנו ישוב ע"ז ע"ש.

הנהגות מהר"ב רנשבורג

א) גבי אמר רב פפא שבייש. עיין שטה מקובלת:

מוסף רש"י

בלא ראות. דמשמע כאן לא ראה. אלא ראה צמקין אחר. פרט לסומא. אצט ראה צטוס מקום (מכות פה. א) שהרי צצגון אצט גולה. ויחי קאמר בלא ראות. זה שהרגו לא ראהו, דאילו ראהו לא היה חוטב, מכלל דש טיפק צידו לראות ואינו רואה (נדרים פז. ע"ש).

מוסף תוס'

א. דקתני ביישו ערום ולא קתני המבייש את הערום. צכ"א. ב. וןאינו רוצה כמצינו במה שהוא רוצה לעשות. צכ"א. דא"ת דברייתא לא מייירי בבושת דיערומיות תקשה ליה מאי פריך וביח המרחץ בר בושת הוא לישיני ליה דאחי' דמייירי כגון שביישו בבושת דשייך בכל אדם כגון רקק והגיע בו הרק או סטור. אלא ש"מ דמייירי בבושת דיערומיות. ריפ. ופי' משכ"ל. ג. צכ"א. ויש מימה למה לא פשטיה מורכב ששת דאמרנה בריאה. ד. וקאמר התם ת"ש ח"ש טובא ולבסוף לא איפשטא. מוס' יומא טי ע"ב ד"ה מ. והתם מוכח דהלכתא כותיה דפרץ מינה לירבא. ארי. וי"ל דאורייתא דגמי הוה בכמה דוכתי דלא מיפשטא אלא ממשנה או מברייתא אע"ג דמצז למיפשט מדברי אמוראי. מוס' קידושין כג ע"ב ד"ה דלמ. ג. וןמסקין מהא ברייתא דתניא רבי מאיר אומר חרש יש לו בושת ושוטה אין לו בושת קטן פעמים יש לו בושת ופעמים אין לו בושת הא דמכלמו ליה ומיכלם הוא דמכלמו ליה ולא מיכלם, ואפשטא מינה חייב אצט לחיי שני דחונא כמאן דקטן דמכלמו ליה ולא מיכלם לית ליה בושת אלא טעמא דבושת לא משום דוילייה באפי איניש ולא משום כיסופא דבני משפחה, הלכך בייש ישן ומת פטור. חל"ס. א. ב. אין לפרש מתניתין דקתני המבייש את הסומא חייב

כא א מיי פ"ה מה' חובל ומוק הלא יא סמנ עשין ע טו"ע ח"מ סימן תכ סתף לו וסימן תכא סתף א:
בב ב ג ד מיי שם פ"ג הלכה ג ד ה סמנ שם טו"ע ח"מ סימן תכ סתף לו:
בב ה מיי שם הלכה ג טו"ע שם ספ"י הל:
בב ו ד מיי שם הלכה ד טו"ע שם סתף א:
בב ח מיי פ"ו מה' רותא הלכה יד:

תורה אור השלם

- א. או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ופסל עקלי ורומח והוא לא אויב ולא מבקש דרעהו. במדבר לה כג ואשר יבא את רעהו כיצור לחטוב עצים ונזקה ידו בדרך לכתב העץ וקשל הברקל מן העץ וקוצא את רעהו ומת הוא ינוט אל אחת הקצרים האלה וחי: דברים יט ה
- וזה דבר הירצח אשר ינוט שקח וחי אשר יבא את רעהו בבלי דעת והוא לא שוא לו מממל שלשים: דברים יט ד

הנהגות הב"ח

א) במשנה ופטור על הכותש שנא' ושלחה ידה והחזיקה בבבושויו איתו חייב על הבושת עד שיהא מתמקין:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בעיני דין והוא כהני שלוחי דין הוה או שלוחי דשמיא הווי^ז ולא מיייתי מילתיה דרב הונא צריה דרב יהושע דאמר צפרק קמא דקדושין (דף כג: וסס^ז) הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו דאי שלוחי דין מי איכא מידי דאין לא מצי עבדי ואינהו מלו עבדי^ח אס קשה דצמסקנא דהכא משמע דציישו ישן ומת פטור דמסיק דמשום כיסופא דידיה הוא^ט ור"ת גריס התם והאמר רב שטס ציישו חייב ואיזאל ליהרג קאי: **סומא** אין לו בושת. דסומא צצייט פטור אבל המציט אט הסומא חייב דהא לא משמעט מעיניך שיהא פטור וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס דפי' דייק מתניתין דלא כרבי יהודה מדלא קמני סומא צצייט פטור דקמני

ישן צצייט פטור משמע דלא מצי

רבינו חננאל

תניא רבי אומר וכו'. ולא קשיא הא דמכלמו ליה ומיכלמו. והא דמכלמו ליה ולא מיכלם. וכן הלכה. מתני' דלא כר' יהודה דתניא וכו'.

